

KVINDER i MUSIK

nyhedsbrev

Marts 2018

Sekretariatet, Tove Krag

Herman Triers Plads 7, 5, 1631 København V

NYHEDSBREV

Først skal der lyde et STORT TILLYKKE til komponisterne Birgitte Alsted og Line Tjørnhøj samt til fløjtenist Ulla Miilmann og til Nightingale String Quartet, som ved Carl Nielsen Priskoncert den 9. december 2017 alle fire modtog en hæderspris på kr. 750.000 fra Carl Nielsen og Anne Marie Carl-Nielsens Legat, oprettet af de to kunstneres døtre i 1957.

Det hedder i fundatsen, at priserne gives "for såvel allerede udvist talent som en hjælp til fremtidigt arbejde", og det var en stor glæde at se strålende kvindelige komponister og musikere hædret på denne måde.

Og så er det ellers tid for Kvinder i Musiks årlige generalforsamling, som i år afholdes torsdag den 12. april kl. 19 i Kvindernes Bygning, Niels Hemmingsensgade 10 (mellem Amagertorv og Helligåndskirken)

Dagsorden

1. Bestyrelsens beretning
2. Kassererens beretning
3. Indkomne forslag
4. Valg til bestyrelsen
5. Valg af suppleanter
6. Valg af revisor
7. Eventuelt

Til pkt. 4 Valg til bestyrelsen: Kvinder i Musiks bestyrelse består af Karen Englund, cembalist, docent, Tove Krag, aktivist, feminist, tidl. biblioteksleder, Dorte Mahler,

billedkunstner, Jette Nicolaisen, cand.scient.bibl. og Marie Wärme, accordionist, musikskoleleder.

På valg i år er Tove Krag og Marie Wärme.

Til pkt. 5 Valg af suppleanter: Suppleanterne Eva Maria Jensen, ph.d. i teologi, cand.mag. organist, og Eva Rungwald, musikforsker, koncertsanger, er valgt for ét år og er dermed også på valg i år.

På generalforsamlingen vil vi blandt andet diskutere Kvinder i Musiks fremtidige arbejde, og det vil være inspirerende, hvis også nogle af medlemmerne har lyst til at være med denne aften.

*

Reserver allerede nu lørdag den 2. juni kl. 11 – 16, hvor Kvindernes Bygning fejrer 100-året for udgivelsen af Emma Gads bog *Takt og Tone* med en Emma Gad(e)-Fest i Niels Hemmingsensgade.

Nærmere program for gadefesten følger. Af musikindslag bliver der koncert med Mizgin Trio, og desuden er Kvinder i Musik involveret med programforslag med kvindelige komponister til dels 2 x klokkespil fra Helligåndskirkens tårn, dels forslag til en gruppe musikere fra Den Kongelige Livgarde. Så nu håber vi på at skulle høre Else Marie Pades *Tullerulle Tappenstreg* og kendte viser som fx *Jeg plukker anemoner i november* af Ella Heiberg og *Han kommer og banker af*

Karin Jønsson både udsat for klokkespil og i blæserversion!

*

"Hvis du er feminist, er din bedste ven altid statistikken", udtalte den danske filminstruktør Katrine Windfeld (1966 – 2015) i et interview i Politiken 16.4.13. På musikområdet har vi i Kvinder i Musik 38-årige levetid tit og ofte råbt højt om manglen af statistisk materiale dækkende alle områder af dansk musikliv. I kulturminister Marianne Jelveds handlingsplan for musikområdet fra 2015 var indskrevet krav om kønsstatistik fra bl.a. spillesteder og fra musikkens administrative områder, men inden planen blev ført ud i livet, skiftede Danmark regering. Kulturminister blev Bertel Haarder, som med et pennestrøg droppede, hvad han kaldte en unødvendig kønsbureaukratisering af musiklivet. I hans optik skulle der alene tales satsning på talent og ikke på køn (har vi hørt denne formulering før?) ...

Men - nu er der omsider lys forude:

Dansk Komponistforening præsenterede den 6. marts 2018 den store og omfattende rapport *"Repertoirestatistik for danske symfoniorkestre, operaer, ensembler og musikfestivaler i sæsonerne 15/16, 16/17 og 17/18"*. For – som det hedder i forordet: "Fokus på diversitet og kønsbalance bliver sat på dagsordenen af flere og flere aktører i dansk musikliv i disse år, et vigtigt fokus, der kobler sig på en international bevægelse for diversitet, der har været i gang gennem længere tid og som accelererer netop nu."

Repertoirestatistikken for dansk klassisk musikliv er initieret af Dansk Komponistforening sammen med forlagene Edition Wilhelm Hansen og Edition S samt SNYK, den danske genreorganisation for ny, eksperimenterende musik og lydkunst, og støttet af Musikforlæggerne.

Den vægtige repertoirestatistik kan findes på Dansk Komponistforenings hjemmeside, se <https://komponistforeningen.dk/ny-dansk-repertoire-statistik>, hvor der også er link til Bent Sørensens stærke og klare kommentar i radioavisen på P1 på præsen-

tationsdagen samt links til øvrige radioindslag om rapporten.

Kristeligt Dagblad bragte en omtale 7. marts under overskriften *Kvindelige komponister spilles meget sjældent*: "Ny opgørelse viser, at over 95 procent af den spillede klassiske musik er skrevet af mænd. ... "Det er trist, men også beskæmmende, at musik skabt af kvinder fylder så ufatteligt lidt på koncertprogrammerne i Danmark. Det må og skal ændres, og der ligger et stort arbejde foran os alle i det danske musikliv, så det kan ændres radikalt i de kommende år," siger komponisten Bent Sørensen, formand for Dansk Komponistforening. ..."

*

I forbindelse med registreringen af Kvinder i Musik historie ud fra scrapbøgerne, som går tilbage til starten i 1980, har Karen Englund, bestyrelsesmedlem i Kvinder i Musik, gjort sig følgende overvejelser over, *"HVAD DER ER SKET MED KØN OG LIGESTILLING SIDEN 1980?"*

Ved at have læst rigtig mange artikler og interviews af ren og skær nysgerrighed og stor interesse for historien står det helt klart, at DER ER IKKE SKET SÅ MEGET PÅ KØN OG LIGESTILLINGSOMRÅDET I ALLE DISSE ÅR, SOM VI MÅSKE GÅR RUNDT OG TROR. I hvert fald ikke, hvis man skal tage det skrevne ord i rapporter og interviews for pålydende.

Min udtalelse er baseret på:

1.1980 En artikel i DMT skrevet af redaktør Anne Kirstine Nielsen: "Mænd skal bevise, at de KAN, men kvinder skal MODbevise, at de ikke kan".

2.1980 Referat fra en stiftende generalforsamling " i sammenslutningen til fremme af kvinders muligheder" (omdøbt til KIM – Kvinder i Musik på ordinær generalforsamling i 1981).

3. 1982 En artikel i bladet "Kvinder og kunst" skrevet af Birgitte Alsted og Inge Bruland, som handler om den nystiftede forening KIM og formålet med den, men også indspark omkring kvinders situation i musiklivet.

4. 2006-2007 Kunstrådets undersøgelse af levevilkår for danske kvindelige kunstnere foretaget af Center for Ligestillingsforskning ved RUC af Karen Sjørup og Charlotte Kirkegaard. Baseret på 23 interviews af kvindelige kunstnere mellem 30 og 60.

5. 2013 "Hvorfor er der stadig så få kvindelige komponister" af Ingeborg Okkels. Artikel i DMT om "Køn og kunst" tager pulsen på kønsdebatten i komponistmiljøet inden for ny kompositionsmusik anno 2013. Med afsæt i artikler fra 1980, 1992, og 2003 gennem interviews med komponister – både mænd og kvinder.

6. 2016 Talk Town debatfestival i Kødbyen: Dansk Komponistforening og Jazz Danmark inviterer til debat og seminar om "Køn, musik og fødekæde".

Altså nedslag i 1980 – 1982 – 2006 – 2013 og 2016. Konklusion for egen regning:

VI LUFTER DE SAMME problemstillinger
VI SVARER DET SAMME på stillede spørgsmål

OG SPØRGSMÅLENE ER NÆSTEN DE SAMME i 1980 som i 2016.

Så debatten om KØN, SKÆVHED I KØNSBALANCEN OG LIGESTILLING og meget mere var aktuel i 1980 og er stadig topaktuel i 2018.

Der er nok at tage fat på!"

*

Hvad angår **kønsstatistik inden for den rytmiske musik**, er Kvinder i Musik i de senere år utallige gange blevet kontaktet af både radio og andre medier med spørgsmål om, hvorfor der er så få kvinder på scenen på danske festivaler? Et udvalg af interviews, artikler og konferenceindlæg findes på <http://kvinderimusik.dk/kunst-koen/>

*

Den Rejsende, en ny dansk politisk opera med musik og tekst af komponisten Eva Noer Kondrup, opført på Takkelloftet i Operaen i perioden 3. – 10.2.2018

Eva Maria Jensen, cand.mag. organist, giver her sit indtryk af operaen:

"I begyndelsen af februar fik jeg lejlighed til at se en nyskrevne dansk opera, *De rejsende*, komponeret af Eva Noer Kondrup til egen libretto.

Stykket blev produceret af *Opera Plexus*, som er dannet af Eva Noer Kondrup, komponist, Ida Fogh Kiberg, instruktør og Cecilia Lindwall, sanger.

Den rejsende er *Opera Plexus'* første produktion, og den spillede på *Takkelloftet* i Operaen, og senere bliver den præsenteret i Svendborg.

Den rejsende er en opera "om at flygte, bygget på erindringer fra mennesker i krig" – skrives der i programmet. Den handler om en kvinde, der sammen med sin datter flygter fra Syrien og havner ved den danske grænse, hvor hun absolut ikke bliver budt velkommen.

Udgangspunktet for hele plottet er en parafrase over *Mutter Courage* af Bertolt Brecht, bare i miniformat. Der er to sangerinder, en hovedrolleindehaver (flygtningen) og en rolle, hvor sangerinden agerer flere personer: datteren, grænsevagten, soldaten og bondekonen. De to er henholdsvis sopran og mezzosopran, begge er norske. En trio spiller til: akkordeon, kontrabas og slagtøj.

Teksten er kortfattet og lettere naiv. Forfatteren har behov for at rumme alle aspekter af flygtningesituationen, selv på bekostning af forståelsen. Der er en scene på biblioteket, som synes at være løsrevet fra handlingen.

Alle de ting, man forventer vil blive sagt, bliver sagt. Som så mange andre nye operaer er også dette værk overlæst på tekstsiden. Der siges for meget, og synges for lidt, det lyriske element, som er hovedingrediensen i opera, som kunstart, er minimal.

Den musikalske ledsagelse er meget ensformig. Når de 50 minutter er forbi er man, som tilskuer, ikke blevet hverken klogere, eller bevæget, heller ikke underholdt. "En tynd kop te", var der en, der sagde, da vi var på vej ud. Jeg kan kun give ham ret. Gode intentioner skaber desværre ikke nødvendigvis et godt værk."

*

Et større portræt af komponisten Eva Noer Kondrup findes i musikjournalist Birgitta Tollans podcastserie om kvindelige komponister på Dansk Komponistforenings hjemmeside, se

<https://komponistforeningen.dk/portr%C3%A6t-af-eva-noer-kondrup>

Kort nyt

I 2022 skal halvdelen af alle nye værker ved promenadekoncerterne BBC Proms være skrevet af kvindelige komponister

Dette ifølge David Pickard, direktør for BBC Proms. Promenadekoncerterne blev grundlagt i 1895, og om repertoiret siger direktøren til The Times 27.2.18, at man i programlægningen arbejder stærkt på at opnå ligestilling mellem kønnene, når værker af samtidige komponister opføres. Vi ser dette som afgørende for den kreative udvikling af verdens største klassiske musikfestival." Se <https://www.thetimes.co.uk/article/proms-pledges-50-50-gender-split-for-modern-composers-xr0bjlvc>

Marin Allsop, amerikansk dirigent, er udnævnt til chef for Wiens Radiosymfoniorkester og bliver dermed den første kvinde i det prestigefyldte job. Til The Guardian udtaler Marin Allsop, at hun er bæret over at være første kvinde på posten, men at hun samtidigt er rystet over, at man i dette år og dette århundrede stadig kan opleve at være den første kvinde til at bestride bestemte hverv. Læs mere om udnævnelsen på <https://www.theguardian.com/music/2018/jan/29/exclusive-marin-alsop-appointed-first-female-artistic-director-of-orf-orchestra>

Den finske komponist Kaija Saariaho blev i februar i år tildelt den store og ærefulde pris The BBVA Foundation's Frontiers of Knowledge Award

Læs mere om pristildelingen og se videointerview med Kaija Saariaho på <https://www.bbva.com/en/bbva-foundation-recognizes-finnish-composer-kaija-saariaho-breaking-divisions-acoustic-and-electronic-music/>

Nye cd'er

TILLYKKE til sanger og komponist Anna Kruse

Ikke færre end 5 hjerter (ud af 6) blev det til i Politikens anmeldelse af Anna Kruses

tredje cd *Himlens Rand*. I anmeldelsen hedder det blandt andet:

"... Med *Himlens Rand* afrunder den herboende svenske sangerinde Anna Kruse en pladetrilogi med sange til tekster af den eminente finlandssvenske digterinde Edith Södergran (1892 – 1923), der står som en af de helt store, moderne poeter i Norden med sit personlige og særegent kvindelige sprogunivers, på én gang melankolsk og livsfejerende.

Det er således et forpligtende materiale, Anna Kruse har kastet sig over, men hun forvalter det med både respekt og egensindig personlighed. Allerede *Lyckokatt* (2009) var en vellykket udgivelse med smukt formede kompositioner og et orkester med nogle af Skandinavien's førende musikere, der pustede liv i Kruses sange. Siden kom den ligeledes charmerende – også titlen! – *Champagnefötter* (2013). Nu foreligger så det tredje bidrag, *Himlens Rand*, til en pladetrilogi, der alt i alt er lidt af en bedrift. ... Anna Kruse har ... som en ekstra dimension fået skuespillerinden Stina Ekblad involveret. Med tyst og varm røst læser hun en række af teksterne op simultant med Kruses sang og orkestrets spil. Det er, som om Södergrans røst høres fra det hinsides. ..."

*

OBS! Det er tid for indbetaling af årskontingentet for 2018 på kr. 225,- på Kvinder i Musiks konto 1551 803 1525. Vi har stærkt brug for støttemedlemmer, så tak til alle medlemmer, som fortsat bakker vores arbejde op ved at betale kontingentet!

Nyhedsbrevet skrives af Tove Krag, denne gang med indlæg af Karen Englund, Eva Maria Jensen og Christina Wagner Smitt. Deadline for næste nyhedsbrev er 15.5.18.

På følgende side bringes et debatindlæg af Christina Wagner Smitt, komponist og pianist, som håber, at indlægget kan sætte yderligere liv i debatten om vilkårene for kvindelige komponister:

Om rammerne for den klassiske musik - Et bidrag til debatten om komponistinder i Danmark, af Christina Wagner Smitt

Kvinder i Musik

En stor tak for arbejdet i foreningen Kvinder i Musik. Der er stadig brug for opbakning og støtte til kvindelige komponister, men behovet er jo samtidig en "reminder" om, at vi kvinder måske ikke er så gode til at klare os på dette område.

Min egen opfattelse af kvinderollen har nok i hvert fald været en hindring for mig selv som komponist, forhåbentlig kan jeg "rokke" ved den efterhånden. Især den traditionelle sociale rolle, som opfordrer til omsorg og med stort fokus på følelsesmæssige anliggender - så jeg i længere perioder har sat egne behov og interesser til side, herunder mit virke som komponist. Måske derfor er mit musikudtryk præget af en søgen efter åndelig healing og indre ro. I den forbindelse er jeg bl.a. startet på et kompositionsprojekt med formålet musikterapi, i håb om gennem musikken også at kunne videregive energi og healing til andre.

I forhold til materiel status er det jo efterhånden blevet mere normalt for kvinder at fokusere på karriere og indtægt, men stadig viser undersøgelser jo, at kvinder generelt får mindre i løn end mænd. Og for mit eget vedkommende kunne der absolut bruges større fokus på økonomi, for at skabe tid til at komponere - det vil jeg meget gerne prøve at forbedre.

Vedrørende komponistforeningens indsats, er der også fine tilbud om hjælp og vejledning, og det må være et spørgsmål om, at få taget sig sammen som komponist til at søge hjælp og støtte herfra - måske især som komponistinde.

Jeg synes i øvrigt det kunne være en god idé, at være "mentor" for en ung potentiel kvindelig komponist,

Man kunne måske opfordre musiklærere generelt til at lade børnene improvisere på deres instrument, da det jo er "forløberen" for at komponere - og evt. også få direkte kompositionsundervisning ind som tilbud.

For mit eget vedkommende underviser jeg i klaver, og forsøger i høj grad at inddrage kreativitet og improvisation.

Den klassiske musik har for mig altid været dragende - men rammerne om den gamle traditionelle musik har været skræmmende at forholde mig til. I de seneste årtier har der, særligt omkring den ældre klassiske musik, været relativt fastlåste rammer - i modsætning til delvist i den nyere musik samt den rytmiske genre - herunder mulighederne for improvisation, kropslighed og bevægelse.

Jeg tror at afslappede rammer tiltrækker flere både musikere og komponister efterhånden, måske især de kvindelige.

Christina Wagner Smitt